

Організація самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови у контексті Болонської системи

Болонська система пропонує кредитно-модульну технологію, яка має такі особливості: індивідуальний режим навчальної роботи, а саме, вивчення навчального матеріалу в особистому темпі; домінування самостійної пізнавальної діяльності; створення спеціальних дидактичних матеріалів для самостійної роботи; зміна функцій викладача (організація, керівництво, загальна орієнтація у навчальному матеріалі, консультування, контроль); зміна позиції студента (ініціативність у режимі роботи над навчальним матеріалом, самостійне планування своєї роботи, відповідальність за виконання намічених планів і т.д.).

Нагальна потреба відповідної організації занять за умови наявності малої кількості годин вимагає від викладачів застосування таких видів, форм і методів організації самостійної роботи студентів, які сприяли б підвищенню ефективності навчального процесу.

Спеціалістам з вищою технічною освітою нерідко доводиться звертатись до автентичних матеріалів: будь то каталог фірми-постачальника, чи то опис інструмента, чи інструкції з експлуатації імпоротної техніки. Інколи виникає необхідність працювати з Інтернетом, вивчаючи досвід певних країн з поставленої проблеми. Тому успішне виконання такого типу робіт є невід'ємною частиною досвіду, що випускник вищого навчального закладу має здобути, навчаючись. Особливе місце при цьому займає самостійна робота студента під керівництвом викладача. Виходячи з цього, запропонована тема є актуальною. Мета даної роботи – розглянути форми організації самостійної роботи студентів технічних спеціальностей при вивченні іноземної мови у системі кредитно-модульного навчання.

Аналіз наукової літератури дозволив виділити основні підходи до визначення такого поняття, як “самостійна робота”. Так, низка науковців вказують, що самостійна робота – це: 1) різноманітні види індивідуальної та групової пізнавальної діяльності студентів, які здійснюються ними на аудиторних заняттях і в позааудиторний час (Р.Нізамов, Н.Сагіна та ін.); 2) різноманітні типи навчальних завдань, які виконуються під керівництвом викладача (П.Підкасистий, М.Гарунов, Н.Нікандров, Л.Зоріна, М.Скаткін та ін.); 3) система організації роботи, при якій управління навчальною діяльністю студентів відбувається за відсутності викладача і без його безпосередньої допомоги (В.Граф, І.Ільєсов, В.Ляудіс, Н.Сагіна, О.Чиж). Якщо всі ці погляди об’єднати, то виходить, що: самостійна робота студентів – це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі.

Найбільш відповідною до завдань вищої школи можна вважати типи самостійних робіт П.Підкасистого : відтворюючі самостійні роботи за зразком; реконструктивно-варіативні; евристичні; творчі (дослідницькі).

При виконанні **відтворюючих самостійних робіт** студенти мають уважно прослухати (або розглянути), запам’ятати й відтворити певний обсяг інформації. Такі роботи дозволяють опанувати навчальний матеріал, але не сприяють розвитку творчої активності виконавців. **Реконструктивно-варіативні** самостійні роботи забезпечують відтворення не тільки окремих функціональних характеристик знань, але й структури цих знань у цілому.

Під час виконання **евристичних** самостійних робіт пізнавальна діяльність студентів спрямована на розв’язування проблемної ситуації, яку створює педагог. І, нарешті, при виконанні дослідницьких самостійних робіт студент навчається розкривати нові сторони досліджуваних явищ, об’єктів, подій, всебічно аналізувати завдання та висловлювати власні судження.

Організація самостійної роботи студентів має чітко визначати мету чи кінцевий результат, в залежності від форми роботи обирається різний методичний підхід. Існують такі форми самостійної роботи, як індивідуальна науково-дослідницька робота (публікації, участь у конференціях, олімпіадах та інших конкурсах) та робота в навчально-методичних кабінетах, робота в інформаційних мережах і опрацювання додаткової літератури (остання відбувається без керівництва викладача).

Щодо організації самостійної роботи при вивченні іноземної мови студентами технічних спеціальностей, пропонуємо наступні навчальні завдання: при **роботі з автеничною чи фаховою літературою** іноземними мовами слід поставити за мету отримати вміння повністю, без викривлень технічного змісту, здобувати необхідну інформацію. Це не обов'язково переклад цілого тексту, досить знайти відповідь у тексті на поставлене питання чи ряд питань. Робота зі статтю, наприклад, може бути поділена на наступні етапи: 1. Розуміння завдання. 2. Оглядове читання всієї статті. 3. Ідентифікація інформативного тексту. 4. Читання ідентифікованих частин зі здобуттям повної інформації. 5. Інформаційно-смісловий аналіз та запис потрібної інформації засобами рідної чи іноземної мови.

При роботі з **іноземними періодичними виданнями** бажано більше уваги приділяти коротким пошуковим завданням: виписати фахову лексику, проаналізувати назви статей, скласти оголошення за зразком, скласти план статті, що зацікавила, виписати та проаналізувати рекламні слогани та створити свій тощо;

Використання комп'ютерної техніки зумовило появу нової форми організації навчального процесу - **робота з пошуковими системами Інтернету**. До мети самостійної роботи з пошуковими системами Інтернету можна віднести: формування вміння самостійно підібрати матеріал до даної теми; опрацювати теоретичний матеріал; уміння вирішити практичне завдання за своїм фахом та розвиток навичок аргументації та складання логічно пов'язаного повідомлення за запропонованою або самостійно обраною темою.

Найбільш результативною та цікавою для студентів є самостійна **робота з спеціалізованими комп'ютерними програмами** з вивчення іноземних мов. Такі програми здатні стати для кожного, хто вивчає іноземну мову, потужним засобом самостійної роботи, що здійснює ретельний контроль і постійну оперативну допомогу.

В рамках Болонської системи важливе значення для організації самостійної роботи студентів також відіграє складання індивідуального плану студента, який є одночасно засобом інформування студента про необхідний обсяг самостійного засвоєння дисципліни.

Подальший розвиток та підвищення ефективності самостійної роботи студентів є життєво важливою необхідністю, тісно поєднаною як з гуманізацією і демократизацією освіти, так і з поступовою інтеграцією України у світовий освітній простір.

Література:

1. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: Навчальний посібник / Алексюк А.М., Аюрзанайн А.А., Підкасистий П.І., Козаков В.А. та ін. – К.: ІСДО, 1993.- 336 с.

2. Методика самостійної роботи студентів аграрного коледжу в процесі вивчення спеціальних дисциплін. Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т.М. Пашенко; Нац. аграр. ун-т. — К., 2005. — 22 с.

3. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали) / За ред. Кременя В.Г. / авт. М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Груб'янюк, І.І.Бабін – Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 114 с.